

INFORME DE
CONJUNTURA ECONÒMICA

del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

4t TRIMESTRE 2018

Informe elaborat per la
Càtedra per al Foment de la Innovació Empresarial
Grup de Recerca d'Indústria i Territori

CÀTEDRA
INNOVACIÓ
EMPRESA

Grit Grup de
Recerca
d'Indústria
i Territori

 cambraReus

 Cambra
Tarragona

 Cambra de Comerç
de TORTOSA

 Cambra de Comerç
de Valls

Amb el suport de:

Diputació Tarragona

INFORME DE
CONJUNTURA ECONÒMICA

del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

4t TRIMESTRE 2018

ÍNDEX

1. L'economia mundial
2. L'economia espanyola i la catalana
3. L'economia del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre
4. L'ocupació i l'atur
5. La contractació laboral
6. La distribució comarcal de la nova ocupació
7. La creació de societats mercantils i la seva capitalització
8. Altres indicadors d'activitat: el port de Tarragona i l'aeroport de Reus
9. L'activitat turística
10. La variació de preus
11. El finançament de l'economia
12. El comerç amb l'exterior

1. L'economia mundial

L'informe de perspectives de l'economia mundial elaborat per l'FMI i publicat el 21 de gener de 2019 estima que s'han complert les previsions fetes per a 2018, concretament, la moderació del creixement, que s'ha anat accentuant els darrers mesos. Les dades previstes per a 2019 confirmen aquest debilitament i estimen que el creixement mundial del PIB passarà del 3,7% de 2018 a un 3,5% el 2019. Si bé globalment aquest moviment de dècimes no és massa indicatiu, sí que assenyala una tendència d'estancament en una posició a la baixa.

La moderació del creixement s'ha anat accentuant els darrers mesos

Les causes d'aquesta situació són diverses. En primer lloc, l'existència de majors tensions comercials sense perspectives lògiques d'emmarcar-se en una situació d'equilibri. En segon lloc, la restricció de les condicions financeres en l'àmbit mundial. I finalment, hi ha dues situacions concretes que poden alterar qualsevol perspectiva: la sortida del Regne Unit de la Unió Europea sense acord i una desacceleració de l'economia xinesa.

Quadre 1. Les variacions del PIB (%)

	2017	2018	2019
Producte mundial	3,8	3,7	3,5
Economies avançades	2,4	2,3	2
EUA	2,2	2,9	2,5
Zona euro	2,4	1,8	1,6
Japó	1,9	0,9	1,1
Economies emergents i en desenvolupament	4,7	4,6	4,5
Xina	6,9	6,6	6,2
Índia	6,7	7,3	7,5
Amèrica Llatina	1,3	1,1	2
Àfrica subsahariana	2,9	2,9	3,5

Font: Informe de l'FMI Perspectives de l'economia mundial (21 de gener 2019).

Pel que fa al creixement de l'activitat econòmica durant 2018, i la perspectiva per a 2019, aquest ve impulsat per les economies emergents i en desenvolupament, principalment les de l'Extrem Orient, és a dir, l'Índia, la Xina i els països de l'Associació de Nacions del Sud-est Asiàtic (ASEAN). Per contra, els indicadors de la resta d'àrees, més concretament de les economies avançades, es troben per sota de la mitjana mundial de creixement. La taxa de creixement dels Estats Units és superior a la de la zona euro, que cau fins a registrar creixements inferiors al 2%. Les economies llatinoamericanes i africanes també manifesten un creixement inferior a la mitjana mundial.

Les economies avançades es troben per sota de la mitjana mundial de creixement

2. L'economia espanyola i la catalana

Les dades més recents estimen un creixement del 2,5% de l'economia espanyola per a 2018, tenint en compte que la variació intertrimestral del darrer trimestre de l'exercici ha estat similar a la del tercer. Les previsions per a 2019 són unes dècimes inferiors, però totes les estimacions se situen per sobre del 2%. El dinamisme de l'economia catalana és unes dècimes superior al del conjunt espanyol, que és unes dècimes superior per la seva major dinàmica exportadora.

La demanda interna serà el motor principal del creixement, impulsada per la millora de l'ocupació i les rendes laborals. Respecte de l'efecte de la demanda externa en el PIB, aquesta vindrà condicionada per l'efecte del preu del petroli en les importacions.

El manteniment dels ritmes de creixement pot ser degut a diversos factors. Per exemple, el perllongament dels efectes de cua, el finançament econòmic per part del BCE i l'estabilitat a la baixa dels preus del petroli en són alguns motius. Cal afegir-hi també una recuperació del crèdit al sector privat i la millora de les finances públiques, al marge dels efectes de l'aprovació o no dels pressupostos, que pot ser important per reorientar la política de despesa.

Respecte de l'evolució del PIB per als elements d'oferta al conjunt espanyol, es mantenen les elevades taxes de variació de la construcció i l'estabilització dels serveis en un 2,5%, mentre que el dinamisme del sector industrial ha caigut des del quart trimestre de 2017 i registra un valor inferior al 2%.

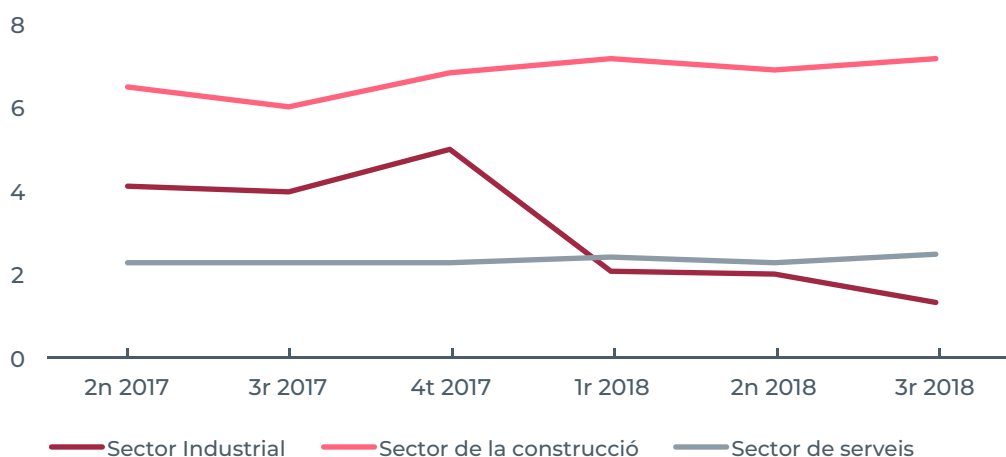
Pel que fa a l'evolució catalana, el dinamisme de la construcció és lleugerament inferior (presenta una línia més a la baixa), mentre que el dels serveis es manté unes dècimes per sobre de l'espanyol. La indústria també disminueix a partir del darrer trimestre de 2018 i se situa al voltant del 2%, unes dècimes per sobre del valor del conjunt espanyol. Les exportacions i les importacions experimenten un creixement superior a Catalunya, la qual cosa fa que el dinamisme de l'activitat estigui molt lligat a la demanda interna.

El dinamisme de l'economia catalana és unes dècimes superior al del conjunt espanyol

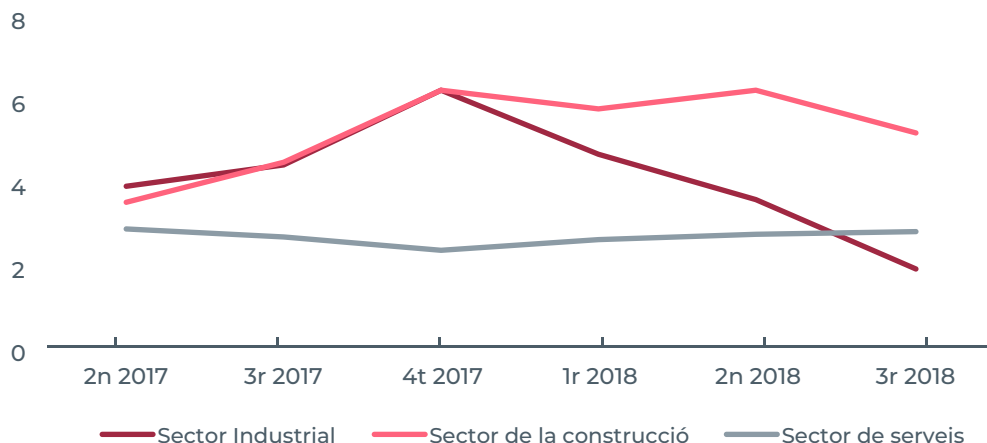
La demanda interna serà el motor principal del creixement

Gràfic 1. PIB per components d'oferta (%)

PIB per components de l'oferta. Espanya (% de variació interanual)

PIB per components de l'oferta. Catalunya (% de variació interanual)

Font: Indicadors de Conjuntura. Evolució de l'economia catalana i el seu entorn (gener de 2019). Generalitat de Catalunya. Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

3. L'economia del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

L'economia de la zona s'emmarca en un entorn en què els indicadors es mantenen tot i els dubtes sobre l'evolució de l'economia mundial que causa la falta de previsions en les decisions que s'estan prenent, la qual cosa comporta canvis geopolítics sense postures definides ni definitives. En aquest marc (compartit amb les economies catalana i espanyola) hem valorat les perspectives de creixement de la zona similars de les del seu entorn, tot i que amb diferències que ens fan determinar un dinamisme inferior per a l'exercici de 2018.

Dinamisme inferior per a l'exercici de 2018

L'economia de la zona és oberta, i els dos elements essencials que influeixen en el seu cicle econòmic són el turisme i la química. Per a l'exercici de 2018, aquests dos elements han registrat indicadors a la baixa pel que fa al nombre de pernoctacions, en el turisme, i a les exportacions, en la química. Això ha tingut conseqüències en el mercat de treball, les rendes i l'activitat de serveis. L'àrea té un mercat de treball molt específic que implica uns nivells d'atur més elevats que al conjunt català i una menor contractació relativa el darrer exercici, tot i l'increment interanual, a causa d'una forta estacionalitat i un menor període de contractació mitjà.

Aquestes circumstàncies fan que el dinamisme del creixement a la zona sigui inferior al que es pot donar en les economies espanyola i catalana de mitjana. Aquest fet es pot confirmar amb altres indicadors, com ara l'excessiu pes de l'ocupació en l'agricultura —un sector que és determinant en la creació de nova ocupació, tot i que la seva productivitat sigui molt inferior a la d'altres activitats—, la reducció del crèdit i unes perspectives d'inversió que no acaben de consolidar-se.

L'excessiu pes de l'ocupació en l'agricultura

El 2018, el potencial econòmic real i l'esforç de diversificació i modernització que s'ha de plantejar en l'economia de l'àrea no ha tingut la dosi d'optimisme necessària per poder plantejar decisions o reflexions que aprofitin aquest potencial. Tot i això, potser és en aquests moments quan s'ha de reflexionar més sobre les estratègies de creixement futures.

4. L'ocupació i l'atur

El nombre de persones ocupades a Tarragona s'ha mantingut estable respecte de les dades de finals de 2017 i només ha incrementat en 700 persones. Aquesta dada representa una variació del 0,2%, una xifra molt inferior a la que es va registrar l'exercici anterior. La distribució sectorial de l'ocupació indica un pes elevat de l'agricultura, que representa un 5,8% del total dels ocupats a l'àrea, amb una variació del 26,3% interanual. Pel que fa a la construcció, registra una disminució interanual del 12,7%, fet que en confirma la variabilitat, i un pes del 7,1% sobre el total d'ocupació. La indústria augmenta un 3,9% interanual i representa el 19,3% del total, de manera que manté la dinàmica creixent dels darrers anys, mentre que els serveis registren un descens interanual de l'1% i continuen amb la tendència relativa a la baixa des de 2015.

El nombre de persones ocupades a Tarragona s'ha mantingut estable

Quadre 2. Ocupats. Quart trimestre de 2018

TOTAL	2015	2016	2017	2018
Nombre	312,3	311,7	329,0	329,7
Variació (%)	1,7	-0,2	5,6	0,2
	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
2015	16,6	53,7	23,4	218,6
2016	18,2	58,0	21,0	214,6
2017	15,2	61,2	26,7	225,9
2018	19,2	63,6	23,3	223,6
	Significació sectorial (%)			
2015	5,3	17,2	7,5	70,0
2016	5,8	18,6	6,7	68,9
2017	4,6	18,6	8,1	68,7
2018	5,8	19,3	7,1	67,8
	Variació interanual (%)			
2014-15	39,5	-5,8	0,9	1,7
2015-16	9,6	8,0	-10,3	-1,8
2016-17	-16,5	5,5	27,1	5,3
2017-18	26,3	3,9	-12,7	-1,0

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA.

La debilitat en la creació d'ocupació fa que es mantingui una taxa d'atur molt elevada, atesa l'estabilització de la població activa i la combinació de temporalitat i eventualitat característica de l'oferta laboral. El darrer trimestre de 2018 la taxa d'atur ha estat gairebé un punt superior a la mitjana espanyola i 3,62 punts superior a la catalana. S'observa que hi ha dificultats per baixar de la línia del 15% que Catalunya ha superat notablement i Espanya, lleugerament.

Taxa d'atur molt elevada

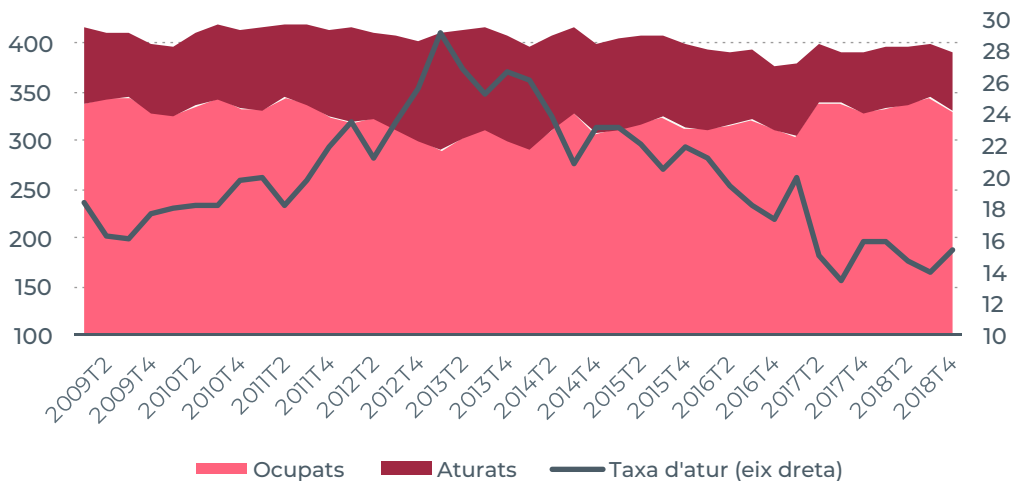
Quadre 3. Taxa d'atur (%). Quart trimestre 2018

	Taxa d'atur			Diferència respecte de Tarragona	
	Tarragona	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya
2013	20,64	21,87	25,73	-1,23	-5,09
2014	23,13	19,88	23,70	3,25	-0,57
2015	21,85	17,73	20,90	4,12	0,95
2016	17,41	14,85	18,63	2,56	-1,22
2017	15,90	12,63	16,55	3,27	-0,65
2018	15,37	11,75	14,45	3,62	0,92

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA.

Gràfic 2. Els ocupats, els aturats i la taxa d'atur (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA.

L'atur ha baixat en 2.300 persones al llarg de l'exercici i ha disminuït més que la creació d'ocupació, cosa que indica que s'ha perdut població activa. Aquest és un fet molt significatiu en el mercat laboral de la zona: l'acceptació d'activitat alternativa, estar dins o fora del mercat de treball en funció de les previsions de l'estacionalitat. En dades interanuals, l'atur ha disminuït en tots els sectors d'activitat —excepte a l'industrial, on ha augmentat en 500 persones— i, principalment, en construcció i serveis. El pes de l'atur de llarga durada respecte del total ha augmentat 0,78 punts en variació interanual i el de la indústria, 1,11 punts. Pel que fa a la resta de sectors, la seva incidència ha disminuït, principalment la de la construcció.

Quadre 4. Distribució sectorial de l'atur a Tarragona

	Milers		Distribució (%)			
	Total	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Llarga durada
2018T4	59,90	4,34	8,35	1,84	38,56	47,08
2018T3	55,70	2,51	6,64	3,77	27,29	59,96
2018T2	58,10	4,48	6,02	2,24	30,12	56,97
2018T1	62,80	6,05	6,85	2,87	38,06	46,18
2017T4	62,20	4,66	7,23	3,22	38,59	46,30
2017T3	52,70	3,61	6,64	4,36	29,79	55,60
2017T2	59,60	3,86	6,88	6,38	29,70	53,36
2017T1	75,80	8,58	5,15	2,77	32,45	51,32

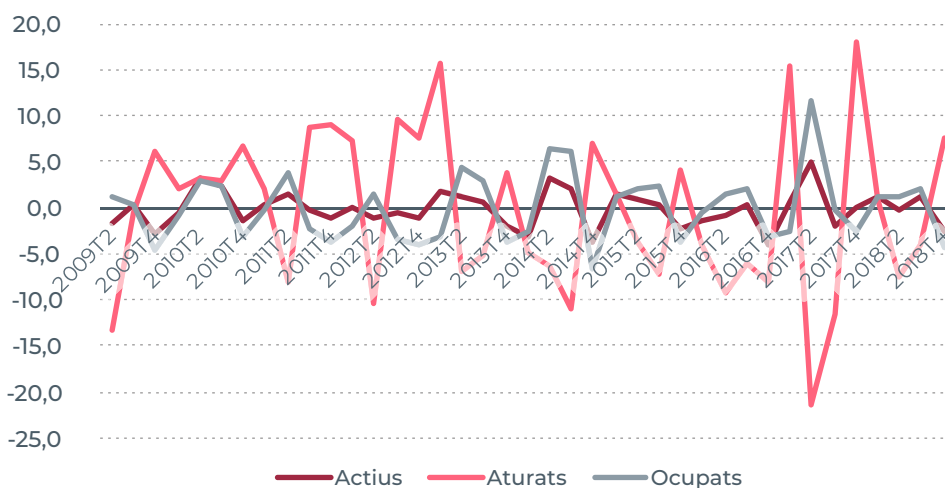
Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA.

Normalment, l'atur registrat —un altre element que cal tenir en compte, sobretot pel que fa a la distribució comarcal— és inferior a l'estimat per l'EPA i mostra la incidència superior que té a finals de 2018 al Camp de Tarragona, principalment al Baix Penedès (17,92%), el Baix Camp (14,33%) i el Tarragonès (13,73%). El Montsià és la comarca amb l'indicador més alt de les Terres de l'Ebre, amb un 13,11%.

Al gràfic 3 es mostra el percentatge de variacions trimestrals dels principals indicadors del mercat de treball (ocupats, actius i aturats). S'hi pot observar tant la forta estacionalitat de l'atur, amb diferències trimestrals de 35 punts, com la dels ocupats, que presenten oscil·lacions inferiors i paral·leles a les dels actius, que oscil·len de la mateixa manera que els ocupats i, per tant, també de manera inversa als aturats. Aquest gràfic posa en relleu la temporalitat de la contractació laboral de la zona, que analitzarem amb més atenció a continuació.

Temporalitat de la contractació laboral de la zona

Gràfic 3. La variació trimestral de l'atur, de l'ocupació i dels actius a Tarragona (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA.

5. La contractació laboral

El nombre de contractes laborals augmenta de manera notòria a la zona com a conseqüència del creixement econòmic que s'està manifestant els darrers anys. Des de 2013, el nombre de contractacions ha augmentat pràcticament en dos dígits anuals pel que fa als contractes indefinits i en menor manera en el cas dels temporals. En percentatges, a la zona la significació dels contractes temporals ha passat del 91,43% del total de contractacions l'any 2015 al 89,53% el 2018 (una millora notòria), i al conjunt català, del 88,17 al 86,08%. Aquesta diferència pot semblar petita, però és significativa i explica, en bona part, la major taxa d'atur a la zona.

Contractes temporals han passat del 91,43% del total de contractacions l'any 2015 al 89,53% el 2018

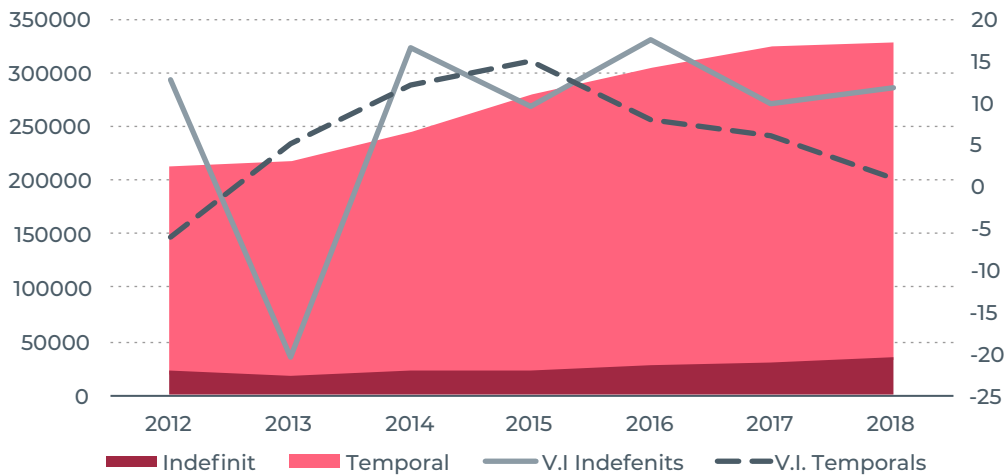
Tot i l'augment de la contractació indefinida, aquesta evoluciona més ràpidament a Catalunya que a la zona (vegeu el quadre 5), ja que el pes d'aquests contractes respecte del total català disminueix de manera pràcticament continuada. A més, mentre que des de 2015 el percentatge d'indefinites es troba al voltant del 7,5% de la mitjana catalana, el de contractes temporals ha estat sempre superior a la zona al llarg de tota la sèrie, amb valors al voltant del 10,50% (i un darrer registre del 10,31%).

Quadre 5. Contractació laboral a Tarragona i Catalunya

	Tarragona		Catalunya		Tarragona/Catalunya x 100	
	Indefinit	Temporal	Indefinit	Temporal	Indefinit	Temporal
2011	20.943	200.965	232.868	1.904.581	8,99	10,55
2012	23.610	188.932	286.155	1.841.770	8,25	10,26
2013	18.815	198.625	234.699	1.926.255	8,02	10,31
2014	21.918	222.420	285.316	2.156.301	7,68	10,31
2015	23.980	255.810	325.533	2.426.282	7,37	10,54
2016	28.148	275.923	376.034	2.610.524	7,49	10,57
2017	30.928	292.456	411.539	2.775.620	7,52	10,54
2018	34.557	295.504	463.177	2.866.239	7,46	10,31
Variació interanual (%)						
2012	12,73	-5,99	22,88	-3,30	-8,26	-2,78
2013	-20,31	5,13	-17,98	4,59	-2,84	0,52
2014	16,49	11,98	21,57	11,94	-4,17	0,03
2015	9,41	15,01	14,10	12,52	-4,11	2,21
2016	17,38	7,86	15,51	7,59	1,62	0,25
2017	9,88	5,99	9,44	6,32	0,40	-0,31
2018	11,73	1,04	12,55	3,26	-0,72	-2,15

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

Gràfic 4. El nombre de contractes laborals i la seva variació interanual (V.I. en percentatges)

*Eix esquerre: nombre absolut. Eix dret: variació interanual en percentatges.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

Quadre 6. Contractació laboral a Tarragona i Catalunya. Acumulat 2018 i quart trimestre

Gener-desembre	Tarragona		Catalunya		Tarragona/Catalunya x 100	
	Indefinit	Temporal	Indefinit	Temporal	Indefinit	Temporal
2018	34.557	295.504	463.177	2.866.239	7,46	10,31
2017	30.928	292.456	411.539	2.775.620	7,52	10,54
4 Trimestre	Tarragona		Catalunya		Tarragona/Catalunya x 100	
	Indefinit	Temporal	Indefinit	Temporal	Indefinit	Temporal
2018	8.144	73.759	117.943	720.100	6,91	10,24
2017	7.030	71.364	102.060	683.853	6,89	10,44
Variació interanual (%)						
Gener-desembre	11,73	1,04	12,55	3,26	93,51	31,92
4 Trimestre	15,85	3,36	15,56	5,30	101,82	63,32

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

El nombre de contractes signats l'any 2018 en totes les modalitats i respecte de l'exercici anterior ha augmentat un 2,06% a la zona, mentre que al conjunt català ho ha fet un 4,46%. Pel que fa al darrer trimestre de 2018, l'augment ha estat del 6,63% a Catalunya i només del 4,47% a la zona. La variació catalana ha estat superior durant tot l'exercici en les dues modalitats de contractació que es valoren, mentre que el darrer trimestre l'increment d'indefinitos ha estat lleugerament superior a la zona. Malgrat que durant l'exercici s'observen augments de contractació i un lleuger increment dels indefinits respecte del total català, també s'observa menor contractació que al conjunt català.

Quadre 7. Durada de la contractació temporal a Tarragona. Acumulat 2018 i quart trimestre

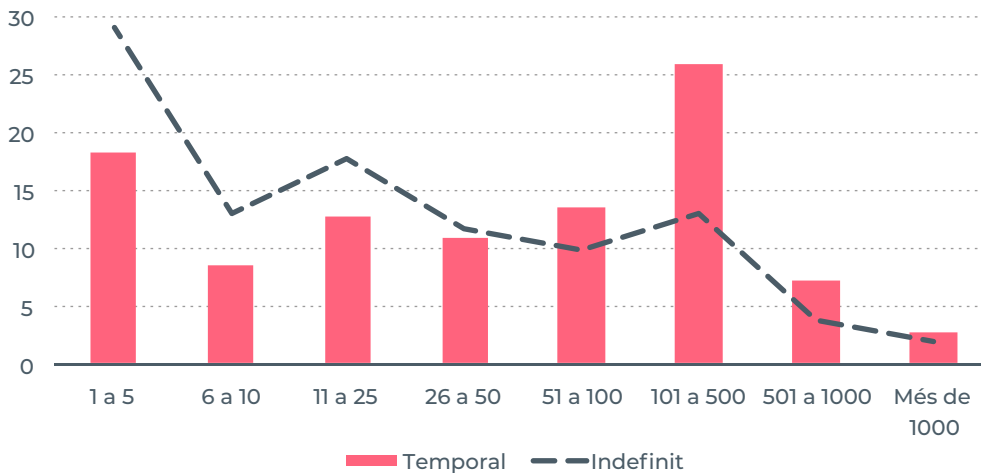
Període	<=1	>1 a <=3	>3 a <=6	>6 a <=12	>12 a <=18	>18 a <=24	>24	indet.	Total
Gener-desembre									
2018	116.720	39.787	27.140	8.616	185	179	1.366	101.511	295.504
2017	112.230	39.293	27.317	8.324	179	159	1.015	103.939	292.456
Var. 2018/17 (%)	4,00	1,26	-0,65	3,51	3,35	12,58	34,58	-2,34	1,04
4t trimestre									
2018	30.399	8.675	5.213	2.568	54	42	471	26.337	73.759
2017	29.637	8.403	4.781	2.666	52	43	321	25.461	71.364
Var. 2018/17 (%)	2,57	3,24	9,04	-3,68	3,85	-2,33	46,73	3,44	3,36

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

La temporalitat és una de les particularitats del mercat laboral de la zona, i es pot observar en la disminució del temps de contractació. Al quadre 7 es mostren els tipus de contractes temporals segons la durada. S'hi pot veure com guanyen pes els contractes de durada inferior a un mes, que representen el 39,50% del total el 2018 en comparació del 38,37% registrat l'exercici anterior. Això significa un augment del 4%, una xifra molt superior a la del conjunt dels temporals, que ha estat de l'1,04%. Per altra banda, disminueixen els de durada indeterminada, que són generalment d'obres i serveis, que representen un 34,35% de la contractació temporal l'any 2018 en comparació del 35,54% registrat el 2017. Aquestes dues modalitats de contractació temporal més la d'un a tres mesos sumen el 87% del total de contractes temporals. Aquesta situació genera importants incerteses de continuïtat pel que fa a poder estar o voler estar en el mercat de treball, i això repercuteix sobre un seguit de consideracions econòmiques, tant socials com empresarials.

Guanyen pes els contractes de durada inferior a un mes

Gràfic 5. Distribució (%) de la contractació temporal i indefinida segons el nombre de treballadors de l'empresa. Any 2018

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

A la zona, la contractació indefinida, que és la que dona estabilitat al mercat laboral i potencia la demanda interna, té un comportament diferenciat en funció de la grandària de l'empresa, tal com podem observar al gràfic 5. És molt significatiu que bona part de la contractació indefinida a la zona és a càrrec de les empreses de menys de 25 treballadors i, principalment, de les de menys de 5. En canvi la modalitat de contractació temporal augmenta entre les de 101 a 500 treballadors, i les més grans contracten molt menys respecte del total. Aquestes apreciacions fetes en relacionar la contractació laboral amb la grandària empresarial destaquen una altra dualitat del mercat de treball de l'àrea: les empreses petites prioritzen la contractació indefinida i les de més de 500 treballadors contracten relativament poc, ja que utilitzen altres serveis externs en cas de necessitat. Per tant, les empreses que es podria dir que constitueixen una estructura productiva que pot assentar les bases del creixement econòmic de la zona (entre 51 i 500 treballadors) són les que més recorren a la contractació temporal.

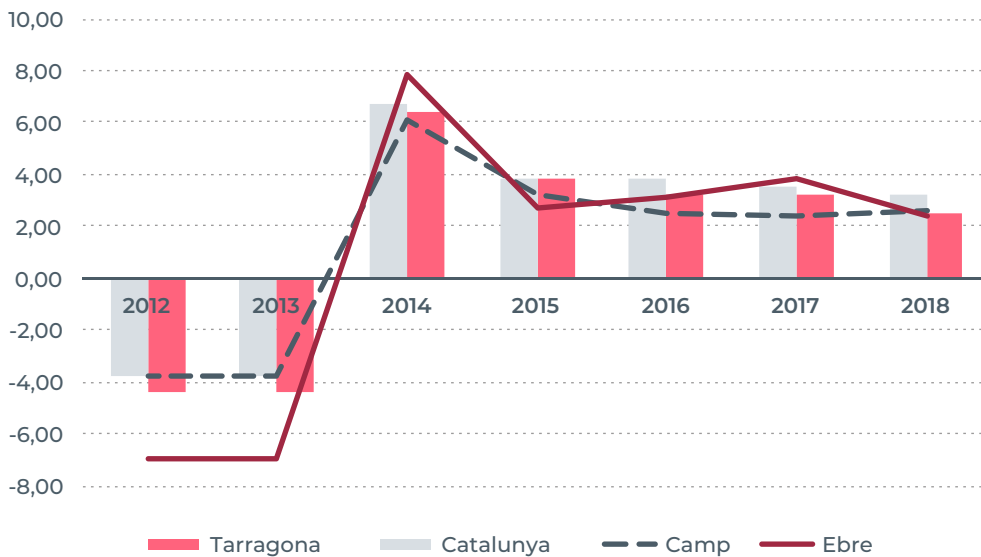
Les empreses petites prioritzen la contractació indefinida

6. La distribució comarcal de la nova ocupació

El nombre de persones afiliades a la Seguretat Social és un bon indicador per estimar el dinamisme de l'activitat econòmica. Al gràfic 6 podem observar un canvi en la dinàmica d'afiliació, que passa de caigudes a resultats positius a les quatre àrees considerades a partir de 2013. Aquesta dinàmica és diferent al total català i a la zona. Al gràfic es pot observar com les disminucions han estat superiors a la zona, i si

concretem dins d'aquesta, la disminució va ser més forta a les Terres de l'Ebre, on des de 2014 els afiliats van augmentar més que al Camp de Tarragona tots els anys excepte 2015 i 2018.

Gràfic 6. Variació interanual (%) dels afiliats a la Seguretat Social (desembre)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

L'anàlisi de les dades de la Seguretat Social (vegeu el quadre 8) posa en relleu les diferències en l'afiliació entre el darrer trimestre de 2017 i el de l'exercici actual. L'indicador de creació de nova ocupació a la zona i la distribució d'aquest indicador per comarques permet singularitzar la dinàmica de variació per territoris i sectors d'activitat, així com la seva relació amb el dinamisme del conjunt català. Com a primera observació, cal assenyalar que l'augment d'afiliats a la zona ha estat inferior al del conjunt català, i al Camp de Tarragona més gran que a les Terres de l'Ebre.

L'augment d'afiliats a la zona ha estat inferior al del conjunt català

**Quadre 8. Variacions interanuals (%) de l'afiliació a la Seguretat Social.
 Quart trimestre de 2018***

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Total	TOTAL	Total autònoms	Autònoms /Total (%)
Alt Camp	-2,61	-4,61	4,22	8,46	3,17	18.293	3.142	17,18
Baix Camp	-1,47	1,09	11,77	1,12	1,95	62.399	12.472	19,99
Baix Ebre	1,94	3,14	7,70	2,76	3,24	25.153	6.049	24,05
Baix Penedès	1,10	4,78	6,36	2,75	3,41	24.285	6.419	26,43
Conca de Barberà	0,26	5,47	4,40	2,36	3,78	7.569	1.726	22,80
Montsià	1,15	3,11	1,56	2,33	2,37	19.447	5.570	28,64
Priorat	-2,12	5,40	2,63	3,97	3,23	2.427	1.002	41,29
Ribera d'Ebre	-0,82	-6,07	1,81	1,10	0,20	5.080	1.845	36,32
Tarragonès	1,54	1,17	0,76	2,89	2,53	117.251	13.650	11,64
Terra Alta	-2,33	0,44	-0,82	-0,47	-0,76	3.270	1.678	51,31
Camp de Tarragona	-0,96	0,98	5,15	2,71	2,56	232.224	38.411	16,54
Terres de l'Ebre	0,46	2,32	4,50	2,30	2,37	52.950	15.142	28,60
Província de Tarragona		1,23	5,01	2,64	2,52	285.174	53.553	18,78
Catalunya	-0,01	1,74	5,56	3,34	3,20	3.279.330	551.311	16,81

* En color les xifres que estan per sobre de l'augment del conjunt català.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

En diferenciar la variació interanual per comarques, cal assenyalar que només han registrat xifres superiors a la variació catalana el Baix Ebre, el Baix Penedès, la Conca de Barberà i el Priorat. En agricultura i indústria, cinc comarques han crescut més que el total català; en construcció, tres, i en serveis, dues. Les afiliacions de la indústria han disminuït de manera significativa a l'Alt Camp i a la Ribera d'Ebre, mentre que les dels serveis han estat negatives a la Terra Alta. Precisament aquesta comarca ha estat l'única on l'afiliació ha disminuït i, juntament amb la Ribera d'Ebre, marquen una zona interior de les Terres de l'Ebre amb dificultats per crear ocupació.

Si es considera l'estructura empresarial com a element de variació de les afiliacions de treballadors assalariats (és a dir, d'afiliats al Règim General), en nombre absolut l'ocupació ha augmentat en gairebé 7.000 persones. Al quadre 9 es pot observar la seva incidència sobre el total per comarques i grandària de l'empresa. La valoració d'aquestes xifres posa en relleu que l'augment més important s'ha produït al Baix Camp i el Tarragonès, tot i que cal remarcar que pràcticament totes les comarques han tingut una incidència superior al 5% del total. Això vol dir que la nova ocupació s'ha distribuït per tot el territori, amb variacions estructurals en funció de la realitat

productiva de cada comarca, amb l'excepció del Priorat, de la Ribera d'Ebre i de la Terra Alta, on la creació de nova ocupació assalariada ha estat molt inferior. Pel que fa a la grandària de les empreses, les que tenen entre 51 i 250 treballadors han representat el 63,40% de la nova creació d'ocupació, seguides per les que tenen entre 6 i 50 i, després, les de més de 250. Les empreses de menys de 5 treballadors ha significat el 0,16% de l'augment, i han registrat disminucions a la majoria de comarques, excepte al Baix Ebre, a la Conca de Barberà, al Priorat i al Tarragonès.

Les empreses que tenen entre 51 i 250 treballadors han representat el 63,40% de la nova creació d'ocupació

Quadre 9. Distribució (%) de la creació d'ocupació interanual segons la grandària de les empreses. Règim General de la Seguretat Social. Quart trimestre de 2018*

	Fins a 5 treballadors	De 6 a 50 treballadors	De 51 a 250 treballadors	251 i més treballadors	Total
Alt Camp	-0,09	1,34	-0,89	7,86	8,22
Baix Camp	-1,32	7,56	16,03	-4,97	17,29
Baix Ebre	1,45	1,97	4,90	4,85	13,17
Baix Penedès	-0,50	10,93	2,41	-3,05	9,80
Conca de Barberà	0,65	-0,26	2,89	0,90	4,18
Montsià	-0,20	1,74	8,83	-4,71	5,66
Priorat	0,03	1,24	0,10	0,00	1,36
Ribera d'Ebre	-0,24	-0,40	1,02	0,33	0,70
Tarragonès	0,57	0,52	28,08	10,08	39,26
Terra Alta	-0,19	0,52	0,03	0,00	0,36
Camp de Tarragona	-0,66	21,32	48,62	10,83	80,11
Terres de l'Ebre	0,82	3,82	14,78	0,47	19,89
Província de Tarragona	0,16	25,14	63,40	11,30	100

* En color, les que tenen una incidència superior al 5% del total.

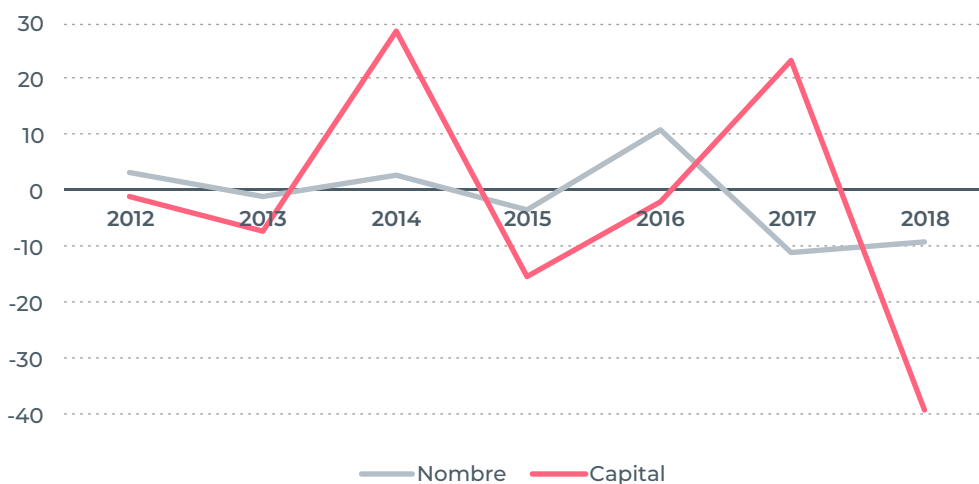
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

7. La creació de societats mercantils i la seva capitalització

La creació d'empreses complementa la valoració de l'economia de l'àrea pel que fa a la dinàmica laboral que hem assenyalat als apartats anteriors. El més rellevant d'aquesta dada és el nombre de societats creades, que és un indicador determinant del dinamisme que té l'oferta empresarial de la zona. Al gràfic 7 es mostra la variació interanual del nombre de societats noves i del seu capital, així com les empreses existents que han registrat ampliacions de capital. S'hi pot observar com, a banda de dos moments puntuals de creació d'algunes societats molt capitalitzades, les oscil·lacions del capital escripturat s'orienten a la baixa. En canvi, el nombre de societats creades no té tantes variacions, però també s'orienta a la baixa. Malgrat aquesta línia tendencial dels dos indicadors, el gràfic mostra fortes oscil·lacions i tres períodes vall en el capital, amb mínims el 2013, 2015 i 2018, i una menor oscil·lació en la creació d'empreses —que és un indicador d'expectatives—, tot i que amb una disminució significativa a partir de 2016.

Les oscil·lacions del capital escripturat s'orienten a la baixa

Gràfic 7. Variació interanual (%) en la creació de societats i societats que amplien capital*

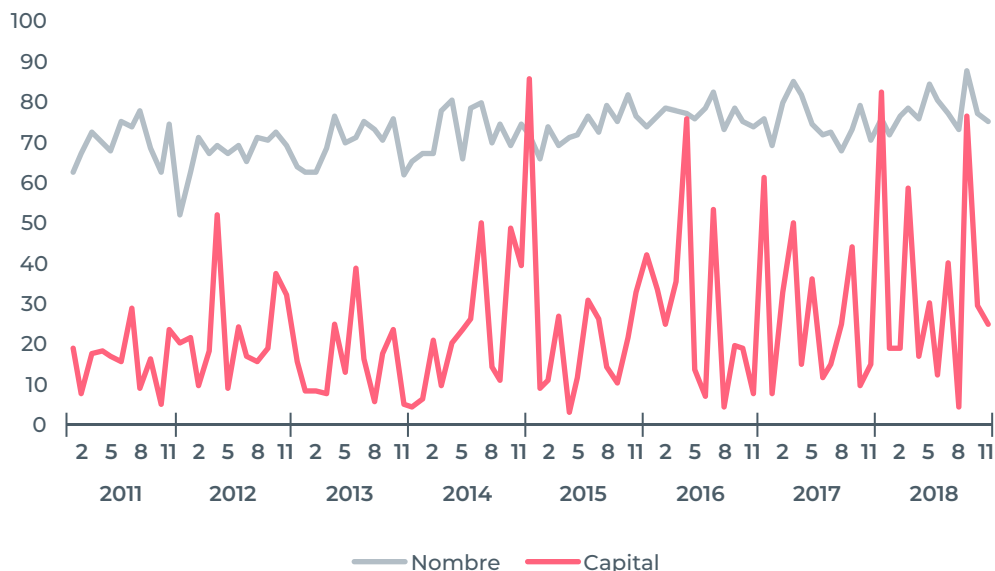
* Fins al novembre de l'any 2018.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

Al gràfic 8 es mostra la distribució de la incidència que tenen les societats que han fet una inversió, ja sigui per nova constitució o per ampliació de capital, en el total de societats. S'hi pot observar com el pes de les societats creades té una significació important en el total, ja que la seva línia es manté al voltant del 80% en estimació mensual. En canvi, la seva capitalització és molt inferior, excepte en alguns moments puntuals de creació de noves societats molt capitalitzades (marcats per les puntes màximes del gràfic). La resta es troba amb un valor al voltant del 30% del total. Aquest indicador ens fa incidir en la significació que tenen els fluxos d'inversió societaris sobre els augments d'activitat econòmica. D'entrada, els fluxos d'inversió tenen una relació molt directa amb les ampliacions de capital, mentre que en les societats de nova creació es pot considerar que corresponen a una situació d'assentament d'expectatives, però que els seus efectes econòmics es manifestaran passat un temps.

El pes de les societats creades té una significació important en el total

Gràfic 8. Pes de les societats noves respecte del total de les societats (%)*

* Fins al novembre de 2018.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

La dinàmica en la creació de societats que assenyalàvem anteriorment es representa de manera més precisa al quadre 10, en què es mostra la comparativa de la zona amb el conjunt català, tant pel que fa a la creació d'empreses com a l'ampliació de capital en les existents. S'hi observa un descens relatiu en el nombre de societats creades des de 2011 i una certa recuperació en la significació de la seva capitalització, obviant el moment puntual de 2015.

En les dues darreres columnes del quadre es fa el mateix exercici per a les ampliacions en societats constituïdes. La variació dels percentatges indica que el nombre d'empreses que fan ampliacions no difereix excessivament del de societats creades, encara que amb tendència a disminuir des de 2014. En canvi, les ampliacions de capital són molt menys significatives, amb valors molt per sota del 4% i mínims fins al 2014, any a partir del qual augmenten. Aquestes xifres posen en relleu una realitat inversora inferior a la que es dona en el conjunt d'empreses catalanes.

El darrer exercici, els quatre indicadors analitzats disminueixen dins del total català, després de les alces que es van manifestar l'any 2017. Això reafirma la cautela present en els projectes d'inversió de les empreses a l'àrea.

**Cautela en
 els projectes
 d'inversió de les
 empreses a l'àrea**

Quadre 10. Nombre de societats creades i que amplien capital a Tarragona respecte del total català (%)

	Nombre creades	Capital creades	Nombre ampliacions	Capital ampliacions
2018*	6,95	6,10	5,96	3,37
2017	7,04	8,24	6,62	4,39
2016	6,95	6,38	6,63	2,91
2015	6,79	11,89	6,59	3,58
2014	7,30	5,77	7,16	2,41
2013	6,88	1,72	7,45	1,67
2012	7,33	5,56	7,70	2,23
2011	7,44	5,38	6,72	0,81

* Fins al novembre de 2018.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

8. Altres indicadors d'activitat: el port de Tarragona i l'aeroport de Reus

El port de Tarragona és un punt nodal essencial en el trànsit de mercaderies de la zona, ja que el transport marítim representa més del 50% del valor de les exportacions i importacions provincials. La dinàmica portuària del darrer any es complementa fins a cert punt amb la dinàmica exterior del sector productiu de la zona. Així, ha experimentat una disminució del 4,8% dels volums de mercaderies, essent la caiguda en líquids a doll la més important. En concret, el cru ha caigut el 2,7%, altres productes petrolers presenta una caiguda del 16,7% i en químics i adobs del 7,5%. Els sòlids a lloure han augmentat un 5,1%, amb caiguda dels carbons (-17,9%) i augment de cereals i pinsos i la resta; en càrrega general ha augmentat un 3,8% encara que els contenidors han disminuït un 6%.

Els volums de mercaderies han experimentat una disminució del 5,83%

Aquestes dades són rellevants atesa la importància del port de Tarragona en aquest tipus de càrrega, ocupant dels 11 ports de l'estat de la Mediterrània la vuitena posició, pel davant d'Almeria, Motril i la frega amb Cadis, i del conjunt de ports de l'estat és el que fa disset i representa el 0,29% del total. Mentre que en el global de tràfic portuari és el setè i representa el 5,69% del total de mercaderies transportades.

Quadre 11. El moviment de mercaderies al port de Tarragona

	2018	2017	Variació 2017/16	Distribució (%) 2018	Distribució (%)2017	Distribució variació(%) 2017-18
Líquids a doll	19.885.000	22.066.910	-9,9	61,37	64,85	94,6
Cru	9.336.382	9.592.271	-2,7	28,82	28,19	102,2
Altres productes petrolífers	8.914.341	10.707.280	-16,7	27,51	31,47	87,4
Químics i adobs	1.634.277	1.767.359	-7,5	5,04	5,19	97,1
Sòlids a lloure	9.974.512	9.490.705	5,1	30,79	27,89	110,4
Carbons	3.031.756	3.693.386	-17,9	9,36	10,85	86,2
Cereals, pinsos i farines	5.176.008	4.584.142	12,9	15,98	13,47	118,6
Resta	1.766.748	1.248.277	41,5	5,45	3,67	148,7
Càrrega general	2.142.114	2.063.337	3,8	6,61	6,06	109,0
Amb contenidors	556.220	591.681	-6,0	1,72	1,74	98,7
Altres mitjans	1.585.894	1.471.656	7,8	4,89	4,32	113,2
TOTAL GRANS TRÀFICS	32.001.626	33.620.952	-4,8	98,77	98,80	100,0
Avituallament	78.727	75.563	4,2	0,24	0,22	109,4
Pesca	3.626	3.670	-1,2	0,01	0,01	103,8
Tràfic local	0	0	0,0	0,00	0,00	0,0
Tràfic terrestre	315.444	328.050	-3,8	0,97	0,96	101,0
TOTAL PORT	32.399.423	34.028.235	-4,8	100	100	100

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Port de Tarragona

L'aeroport de Reus és un altre indicador d'activitat de les relacions internacionals de la zona en un àrea amb una activitat productiva molt oberta. En aquest sentit, cal remarcar que, si bé la incidència de l'aeroport en el nombre de visitants de l'àrea té una importància relativa, també té un potencial important si considerem la relació entre turistes estrangers i viatgers de l'aeroport, que l'any 2017 era del 58,96% i el 2018 ha passat al 54,84%. La relació entre els dos fenòmens és intensa, tot i que la causalitat podria ser més potencial que real si considerem els dos indicadors en períodes llargs. A l'aeroport de Reus operen poques línies des que el baix cost s'ha instal·lat al de Barcelona. La realitat és que el petit augment de 2018 respecte de 2017 no té res a veure amb les variables generals del tràfic aeri del país, molt relacionat amb

Un potencial important si considerem la relació entre turistes estrangers i viatgers de l'aeroport

el dinamisme i l'oferta turística. Aquest fet és obvi si considerem que el creixement interanual de Reus ha estat de l'1,43%, mentre que el total dels aeroports d'AENA ha incrementat el 5,8% (6,1% el de Barcelona i 3,8% el de Girona).

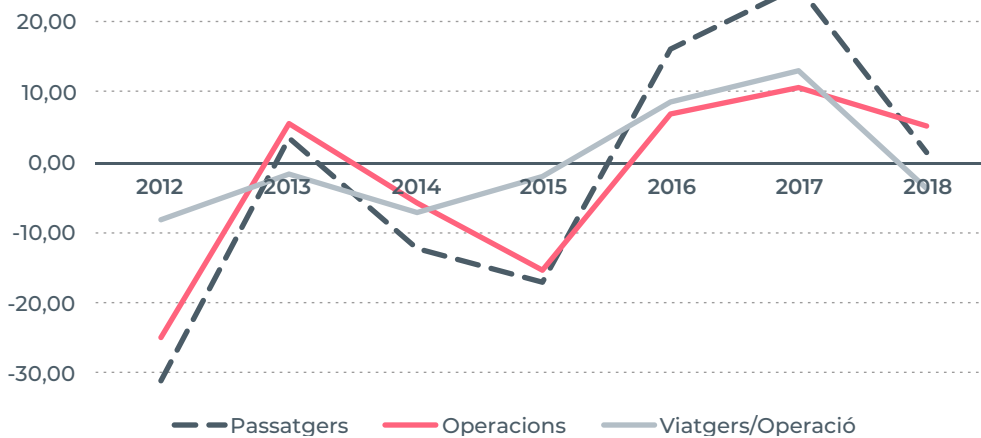
Quadre 12. Moviment de passatgers a l'aeroport de Reus

	Passatgers	Operacions	Viatgers/Operació
2011	1.362.683	21.494	63,40
2012	937.341	16.112	58,18
2013	971.020	16.977	57,20
2014	850.648	15.986	53,21
2015	705.067	13.533	52,10
2016	817.611	14.472	56,50
2017	1.022.964	16.023	63,84
2018	1.037.576	16.855	61,56
Variació interanual (%)			
2011	-4,03	-18,95	18,42
2012	-31,21	-25,04	-8,24
2013	3,59	5,37	-1,69
2014	-12,40	-5,84	-6,97
2015	-17,11	-15,34	-2,09
2016	15,96	6,94	8,44
2017	25,12	10,72	13,00
2018	1,43	5,19	-3,57

Font: Elaboració pròpia a partir d'AENA.

Al gràfic 15 es mostren diverses tendències del tràfic aeroportuari. En primer lloc, existeix un augment des del mínim de 2015. En segon lloc, destaca el menor increment des de la línia que van marcar els dos anys anteriors a 2018. Finalment, s'observa que el descens de passatgers és superior al d'operacions.

Gràfic 9. Variació interanual del tràfic a l'aeroport de Reus (%)

Font: Elaboració pròpia a partir d'AENA.

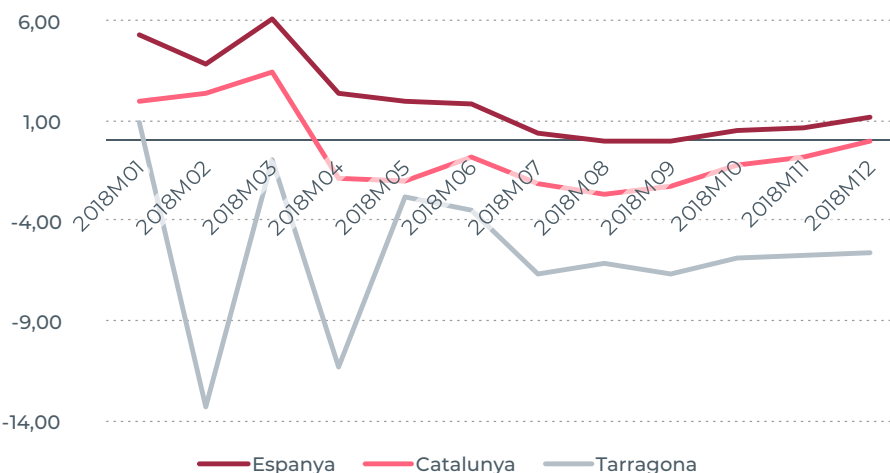
9. L'activitat turística

El turisme és una activitat econòmica molt determinant per a l'economia de l'àrea i, en general, per l'economia espanyola. Tot i que l'exercici de 2018 es veia amb una certa preocupació pel fre dels visitants estrangers, aquesta previsió feta amb les dades anuals publicades per l'INE s'ha superat amb un augment de l'1,10% respecte de 2017. No obstant això, aquesta variació, que ha estat del 0,02% per al conjunt català, ha implicat una caiguda del 5,66% a Tarragona.

Es fa palès com els visitants estrangers han disminuït a la zona

Al gràfic 10, en què es mostra aquesta variació acumulada per mesos, es fa palès com els visitants estrangers han disminuït a la zona, un fenomen diferent al de les altres àrees. Cal dir que a Catalunya i al conjunt espanyol les caigudes han estat inferiors i s'han recuperat a finals d'any.

Gràfic 10. Variació interanual (%) acumulada mensualment dels visitants estrangers (2018-2017)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

La valoració específica per a la zona considerant conjuntament viatgers residents i no residents durant l'exercici de 2018 i en comparació de l'anterior indica que, en dades interanuals, el nombre de viatgers ha disminuït un 4,41% i el de pernoctacions, un 3,02%. La disminució més significativa ha estat la dels viatgers no residents (5,66%), que també han reduït les pernoctacions (4,80%). També ha disminuït el nombre de viatgers residents (3,51%) i de les seves pernoctacions (0,73%).

El nombre de viatgers ha disminuït un 4,41% i el de pernoctacions, un 3,02%

Pel que fa a la Costa Daurada, les xifres corresponents als viatgers residents són 3,72% (nombre) i 0,64% (pernoctacions), mentre que les dels no residents són 5,69% i 4,71%, respectivament. I respecte de les Terres de l'Ebre, les xifres corresponents als viatgers residents són 2,25% (nombre) i 1,274% (pernoctacions), i les dels no residents són 5,08% i 7,53%, respectivament.

Quadre 13. Nombre de visitants i pernoctacions

	Lloc de residència	Àrea	2018	2017	Variació interanual (%)
Viatgers	Espanya	C.Daurada	2.145.318	2.228.133	-3,72
		T.Ebre	361.356	369.689	-2,25
	Estranger	C.Daurada	1.673.930	1.774.885	-5,69
		T.Ebre	86.006	90.614	-5,08
Pernoctacions	Espanya	C.Daurada	7.051.941	7.097.527	-0,64
		T.Ebre	1.111.848	1.126.184	-1,27
	Estranger	C.Daurada	9.778.669	10.261.865	-4,71
		T.Ebre	325.655	352.177	-7,53
Viatgers	Espanya	Total	2.506.674	2.597.822	-3,51
	Estranger	Total	1.759.936	1.865.499	-5,66
Pernoctacions	Espanya	Total	8.163.789	8.223.711	-0,73
	Estranger	Total	10.104.324	10.614.042	-4,80
Viatgers	Total	Total	4.266.610	4.463.321	-4,41
Pernoctacions	Total	Total	18.268.113	18.837.753	-3,02

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

Al quadre 14 es mostra la distribució de la demanda. El primer que s'observa és que el càmping ha guanyat pes com a preferència de la demanda turística de l'àrea. Tot i que la demanda important a la zona és tradicionalment l'oferta hotelera, que té un pes del 68% del total de viatgers i el 57,58% de les pernoctacions, aquests percentatges indiquen que ha disminuït respecte de l'exercici anterior. Pel que fa als apartaments, ha disminuït tant el nombre de viatgers que hi recorren com la durada de les pernoctacions, mentre que en el cas de les cases rurals, tot i rebre menys viatgers, aquests hi han fet estades més llargues, la qual cosa els permet igualar el seu pes de pernoctacions.

Quadre 14. Distribució (%) de la demanda pels tipus d'oferta*

Oferta	Viatgers 2018			Pernoctacions 2018		
	Residents	No residents	TOTAL	Residents	No residents	TOTAL
Hotels	38,31	29,69	68,00	22,72	34,85	57,58
Càmping	16,44	7,43	23,87	18,28	13,62	31,90
Apartaments	3,09	3,95	7,05	3,19	6,67	9,86
Cases Rurals	0,91	0,18	1,09	0,49	0,17	0,66
TOTAL	58,75	41,25	100,00	44,69	55,31	100,00

	Viatgers 2017			Pernoctacions 2017		
	Residents	No residents	TOTAL	Residents	No residents	TOTAL
Hotels	38,92	30,73	69,65	23,13	35,79	58,92
Càmping	15,11	6,61	21,71	16,57	13,02	29,59
Apartaments	3,25	4,26	7,51	3,48	7,36	10,83
Cases Rurals	0,93	0,20	1,13	0,49	0,18	0,66
TOTAL	58,20	41,80	100,00	43,66	56,34	100,00

* En color les xifres que són superiors el 2018.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

Durant l'exercici de 2018, i respecte de l'any anterior, la demanda de visitants i pernoctacions s'ha decantat més cap als residents que cap als no residents. Els hotels absorbeixen el 56,34% dels visitants residents, amb el 39,47% de les pernoctacions, mentre que els no residents representen el 43,66% dels viatgers en hotels i el 60,53% de les pernoctacions, uns percentatges inferiors als de 2017. En canvi, als càmpings hi ha un domini dels residents, tant pel que fa a viatgers com a pernoctacions, en

comparació de 2017. En els cas dels apartaments, predominen els no residents tant en viatgers com en pernoctacions, amb resultats de quota de mercat similars als de l'exercici anterior. Finalment, en cases rurals els residents han augmentat la quota de participació tant en viatgers com en pernoctacions.

Quadre 15. Distribució (%) de la demanda entre residents i no residents*

Oferta	Viatgers 2018			Pernoctacions 2018		
	Residents	No residents	TOTAL	Residents	No residents	TOTAL
Hotels	56,34	43,66	100,00	39,47	60,53	100,00
Càmping	68,88	31,12	100,00	57,31	42,69	100,00
Apartaments	43,91	56,09	100,00	32,36	67,64	100,00
Cases Rurals	83,24	16,76	100,00	74,76	25,24	100,00
TOTAL	58,75	41,25	100,00	44,69	55,31	100,00

	Viatgers 2017			Pernoctacions 2017		
	Residents	No residents	TOTAL	Residents	No residents	TOTAL
Hotels	55,88	44,12	100,00	39,25	60,75	100,00
Càmping	69,58	30,42	100,00	55,99	44,01	100,00
Apartaments	43,27	56,73	100,00	32,08	67,92	100,00
Cases Rurals	82,05	17,95	100,00	73,49	26,51	100,00
TOTAL	58,20	41,80	100,00	43,66	56,34	100,00

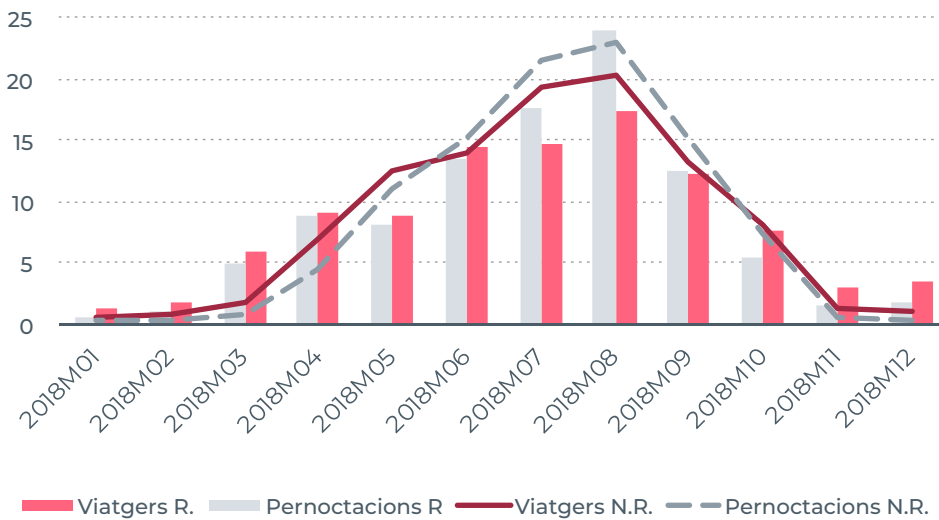
* En color les xifres que són superiors el 2018.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

L'estacionalitat és un element determinant en la demanda turística de la zona. Al gràfic 11 es pot observar la forta concentració en els mesos d'estiu, bàsicament agost i principalment dels no residents, que concentren en aquest període el 52,87% dels visitants i el 59,44% de les pernoctacions. Els residents també tenen una forta estacionalitat, encara que menys acusada, ja que els mesos d'estiu representen el 44,37% dels visitants anuals i el 54,06% de les seves pernoctacions.

L'estacionalitat és un element determinant en la demanda turística de la zona

Gràfic 11. Distribució (%) mensual de la demanda turística

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

L'estada mitjana ha augmentat lleugerament a la Costa Daurada i ha disminuït a les Terres de l'Ebre en el cas dels no residents. En detall, en el cas dels residents ha augmentat en tots els tipus d'ofertes, amb l'excepció dels apartaments, mentre que en el cas dels no residents ha disminuït en càmpings i apartaments.

Quadre 16. Estada mitjana dels residents i no residents a la Costa Daurada i a les Terres de l'Ebre*

	Resident		No resident		Total	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Camp de Tarragona	3,29	3,19	5,84	5,78	4,41	4,34
Terres de l'Ebre	3,08	3,05	3,79	3,89	3,21	3,21
Tarragona	3,26	3,17	5,74	5,69	4,28	4,22
Hotels	2,54	2,51	5,03	4,92	3,63	3,57
Càmping	4,76	4,63	7,85	8,32	5,72	5,75
Apartaments	4,42	4,51	7,23	7,29	5,99	6,09
Cases Rurals	2,32	2,22	3,89	3,65	2,59	2,48
TOTAL	3,26	3,17	5,74	5,69	4,28	4,22

* En color les xifres que són superiors el 2018.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

L'àrea registra unes xifres d'ocupació inferiors a les de l'any anterior com a conseqüència de la disminució dels viatgers no residents i d'una estada més curta dels residents. D'altra banda, hi ha una certa desviació de la demanda dels hotels cap als càmpings. Es fa palès que aquests canvis lleugers, però significatius, en la demanda turística de la zona reorienten els fluxos de despesa, i això hauria de comportar un procés de reflexió en el sector sobre el posicionament futur en un mercat tan competitiu com el turístic.

Hi ha una certa desviació de la demanda dels hotels cap als càmping

10. La variació de preus

L'indicador de preus de consum presenta una moderació significativa l'any 2018, ja que ha registrat una variació de l'1,3% anual per Tarragona, una dècima inferior a la catalana i una superior a la mitjana espanyola. Amb la base de l'índex de 2016, l'augment de preus en 3 anys ha estat del 4,619% a la zona, del 4,853% al total català i del 4,405% a l'espanyol.

Globalment, podem valorar la variació de preus en termes de moderació si considerem la inflació subjacent, és a dir, la que no té en compte els productes energètics ni els agraris sense elaborar. En aquest cas, els augments més importants procedeixen de l'habitatge, les comunicacions, els hotels, cafès i restaurants i altres serveis, unes activitats que han tingut més facilitat per repercutir augments de costos o que s'han adaptat a una demanda creixent. Les variacions de la zona han estat similars a les d'altres àrees, encara que amb una intensitat inferior en habitatge respecte de Catalunya i un augment superior dels grups d'hoteleria i de comunicacions. Si considerem l'índex de variació des de 2016, les variacions més importants a la zona s'han registrat en vestit i calçat, habitatge i transports.

La variació de preus en termes de moderació

En la part central de l'exercici havíem constatat un augment interanual de preus superior a la zona que al conjunt català, fet que resultava preocupant, ja que suposava tenir uns indicadors més elevats en una àrea amb una demanda interna relativament més afeblida. És manifest que una part d'aquesta diferència ha estat causada per la demanda afegida a la zona com a conseqüència de l'augment del nombre de residents a la temporada turística i per unes majors possibilitats de conservar nínxols de mercat sense gaire necessitat d'ajust de preus. El que sembla evident, si observem la variació dels dos darrers mesos, és que la dinàmica s'ajusta més a la baixa a la zona que al conjunt català, i això ha compensat en termes globals el comportament que s'havia manifestat del maig fins a l'octubre.

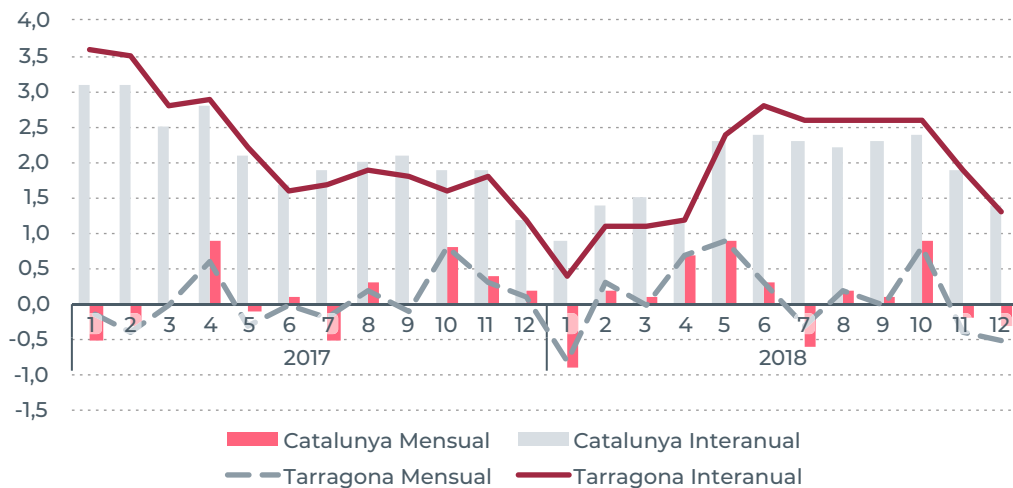
La variació dels dos darrers mesos, és que la dinàmica s'ajusta més a la baixa a la zona

Quadre 17. Variació dels preus de consum

	Índex general. Base 100 = any 2016			Índex interanual (%). Setembre 2018		
	Tarragona	Catalunya	Espanya	Tarragona	Catalunya	Espanya
Índex general	104,619	104,853	104,405	1,3	1,4	1,2
Aliments i begudes no alcohòliques	104,237	104,264	103,345	1,5	1,6	1,3
Begudes alcohòliques i tabac	103,456	103,409	103,537	1,1	1,4	1,4
Vestit i calçat	109,909	112,297	110,992	1,0	1,1	0,9
Habitatge	108,758	107,666	108,271	2,6	3,1	2,5
Parament de la llar	99,006	101,353	100,221	0,1	0,8	0,3
Medicina	100,779	102,654	101,529	0,3	1,0	0,9
Transports	107,150	106,551	105,684	0,6	0,3	0,2
Comunicacions	103,836	103,091	103,326	2,6	2,1	2,3
Esbarjo i cultura	101,477	101,463	101,028	-0,5	-0,2	-0,1
Ensenyament	102,829	102,331	102,446	0,6	1,0	1,0
Hotels, cafès i restaurants	103,144	103,769	103,891	2,4	2,0	1,8
Altres béns i serveis	102,933	103,501	102,416	1,5	1,6	1,1

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

Gràfic 12. Variació (%) de l'IPC a Tarragona i Catalunya

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

11. El finançament de l'economia

Durant el tercer trimestre de 2018, el crèdit bancari continua a la baixa. Tal com es pot observar al quadre 18, el descens interanual ha estat del 5,42% i el trimestral, del 2,11%. Per contra, també s'observa un lleuger augment dels dipòsits en variació trimestral, del 0,82%, una xifra que equival a menys de 100 milions d'euros. En dades interanuals, els dipòsits continuen registrant una tendència a la baixa, amb un descens del 2,11%. El palanquejament —com a relació de crèdit respecte de dipòsits— continua disminuint i ho fa en 4 punts en valors trimestrals.

El crèdit bancari continua a la baixa

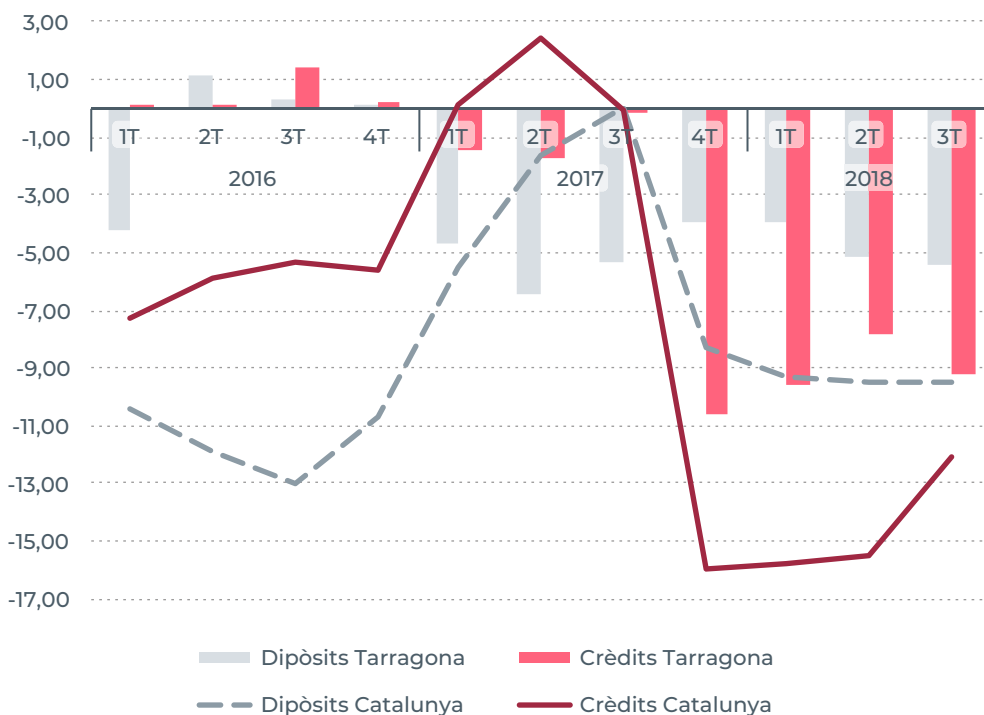
Quadre 18. Indicador de finançament bancari de l'activitat econòmica

		Milions d'euros		Variació interanual		Variació trimestral		Relació crèdit/dipòsit*100 Indicador de palanquejament
		Crèdits	Dipòsits	Crèdits	Dipòsits	Crèdits	Dipòsits	
2015	1T	17.737	12.017	-8,67	-1,58	-2,02	-2,39	147,6
	2T	16.924	12.175	-11,37	-1,53	-4,58	1,31	139,01
	3T	16.561	12.097	-10,94	-2,74	-2,14	-0,64	136,9
	4T	16.272	12.040	-10,11	-2,2	-1,75	-0,47	135,15
2016	1T	16.995	12.019	-4,18	0,02	4,44	-0,17	141,4
	2T	17.120	12.182	1,16	0,06	0,74	1,36	140,54
	3T	16.614	12.269	0,32	1,42	-2,96	0,71	135,41
	4T	16.295	12.069	0,14	0,24	-1,92	-1,63	135,02
2017	1T	16.198	11.841	-4,69	-1,48	-0,6	-1,89	136,8
	2T	16.022	11.977	-6,41	-1,68	-1,09	1,15	133,77
	3T	15.727	12.257	-5,34	-0,1	-1,84	2,34	128,31
	4T	15.649	10.795	-3,96	-10,56	-0,5	-11,93	144,97
2018	1T	15.553	10.704	-3,98	-9,6	-0,61	-0,84	145,3
	2T	15.196	11.041	-5,16	-7,81	-2,3	3,15	137,63
	3T	14.875	11.132	-5,42	-9,18	-2,11	0,82	133,62

Font: Elaboració pròpia a partir del Banc d'Espanya.

L'evolució dels indicadors a la zona és molt similar a la del conjunt de Catalunya en apreciació cíclica, tot i que són menys accentuats i presenten una diferència important els tres primers trimestres de 2017 (amb una evolució de signe contrari). Així, a partir del quart trimestre de 2017, els crèdits i dipòsits van disminuir molt més al conjunt català que a la zona. D'altra banda, s'observen variacions menys incisives a Tarragona des de 2016 i fins a principis de 2017 en comparació del conjunt català. A partir d'aleshores, els dos indicadors financers inicien un cicle diferenciat: el de Catalunya augmenta i el de Tarragona continua a la baixa. Aquesta línia es trenca a partir del quart trimestre de 2017, quan es registren més importants al conjunt català.

Gràfic 13. Evolució interanual (%) del crèdit i els dipòsits

Font: Elaboració pròpia a partir del Banc d'Espanya.

El crèdit hipotecari es recupera a Tarragona els tres darrers exercicis, amb una variació del 6,31% des de 2016. Tot i que aquesta és una dada significativa, si es contextualitza, es fa palès que es recupera molt menys que al conjunt català, on la variació ha estat del 27,01% el mateix període. Aquest ritme diferent comporta una millora del pes relatiu del total d'hipoteques de la zona entre 2017 i 2018, amb variacions positives en finques urbanes per nombre, no per l'import, i una millora dels dos conceptes en habitatge.

El crèdit hipotecari es recupera a Tarragona

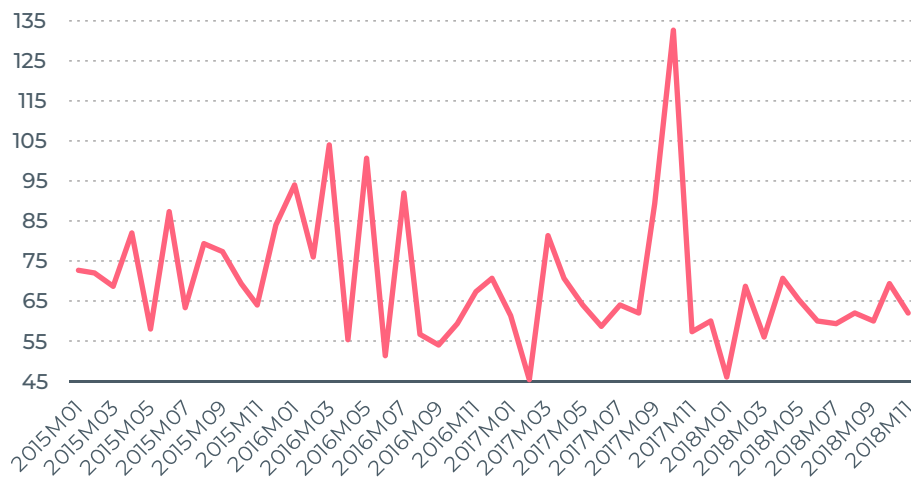
Quadre 19. El crèdit hipotecari del gener al novembre. Milers d'euros

Tarragona	Total finques		Urbanes		Habitatge	
	Nombre	Import	Nombre	Import	Nombre	Import
2018	7.675	759.365	7.473	737.359	5.880	550.854
2017	6.399	722.345	6.210	692.843	4.717	444.211
2016	6.211	714.278	6.163	678.413	4.578	399.576
Catalunya						
2018	70.075	11.315.324	69.273	11.198.549	54.087	7.800.892
2017	63.161	10.139.843	62.310	10.002.878	47.855	6.706.466
2016	55.962	8.908.522	55.034	8.691.698	42.941	5.408.109
Tarragona/Catalunya (%)						
2018	10,95	6,71	10,79	6,58	10,87	7,06
2017	10,13	7,12	9,97	6,93	9,86	6,62
2016	11,10	8,02	11,20	7,81	10,66	7,39

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

El valor d'una hipoteca mitjana a la zona presenta una particularitat diferencial significativa respecte del total català. Al gràfic 14 es pot observar com, excepte l'octubre de 2017, el valor mitjà de les hipoteques a la zona va ser inferior. A partir d'aleshores i fins al novembre de 2018, la diferència de valors s'ha orientat clarament a la baixa, amb valors inferiors al 70%.

Gràfic 14. Relació entre una hipoteca a Tarragona i al conjunt català

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

12. El comerç amb l'exterior

Les dades del comerç amb l'exterior a la zona indiquen una disminució del 2,49% de les exportacions fins al novembre de 2018 respecte de l'any anterior, però amb un dinamisme anual diferenciat. En concret, la disminució fins al setembre va ser important, amb caigudes de dos dígits mensuals interanuals, mentre que els dos darrers mesos de l'exercici es recuperen valors, fet que amorteix la caiguda. Pel que fa a les importacions, el comportament ha estat diferent, ja que han augmentat un 7,29%, amb un increment continuat des del mes de juliol.

**Disminució del
2,49% de les
exportacions**

Quadre 20. Exportacions i importacions de Tarragona

En milers d'euros	Any 2017		Any 2018	
	Exportació	Importació	Exportació	Importació
Gener	704.202,27	1.204.799,96	703.013,51	1.291.532,51
Febrer	704.699,44	1.069.078,50	647.230,83	906.167,25
Març	747.033,64	1.218.825,86	688.518,09	1.086.638,09
Abril	689.746,38	947.713,45	680.604,17	1.206.512,24
Maig	746.456,80	1.082.825,31	676.561,11	1.068.320,90
Juny	670.039,51	955.485,70	630.391,12	848.892,07
Juliol	625.378,22	930.282,44	629.907,89	1.128.152,87
Agost	627.350,26	958.615,65	611.924,00	1.143.584,13
Setembre	824.409,86	1.032.602,98	700.572,74	1.079.350,23
Octubre	807.351,48	1.067.513,62	930.976,07	1.414.502,70
Novembre	837.486,10	1.207.508,52	885.947,86	1.352.798,29
Desembre	701.979,29	957.980,28	0	
TOTAL	8.686.133,25	12.633.232,29	7.785.647,39	12.526.451,29

Variació interanual (%)	Any 2017		Any 2018	
	Exportació	Importació	Exportació	Importació
Gener	15,54	49,01	-0,17	7,20
Febrer	15,05	42,50	-8,16	-15,24
Març	15,25	37,17	-7,83	-10,85
Abril	7,03	17,65	-1,33	27,31
Maig	48,83	43,65	-9,36	-1,34
Juny	33,48	26,63	-5,92	-11,16
Juliol	17,22	33,63	0,72	21,27
Agost	9,02	33,77	-2,46	19,30
Setembre	35,90	16,54	-15,02	4,53
Octubre	26,99	8,52	15,31	32,50
Novembre	16,49	10,55	5,79	12,03
Desembre	3,11	-4,00		
TOTAL	21,18	27,79	-2,49	7,29

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX.

L'exercici actual, la dinàmica exportadora ha estat molt diferent. L'increment interanual de l'exercici anterior va ser del 21,18% pel que fa a les exportacions i del 27,79% pel que fa a les importacions, un augment molt significatiu i superior a les variacions del conjunt català i de l'espanyol. Per contra, aquest exercici les variacions de les exportacions a la zona han caigut, mentre que a Catalunya han augmentat un 3,45% i a Espanya, un 3,49%. Respecte de les importacions, han augmentat un 7,29% a la zona fins al novembre, mentre que a Catalunya l'augment ha estat del 6,51% i al conjunt espanyol, de 5,46%. Aquesta dinàmica fa que el pes de les exportacions de la zona al conjunt català experimenti una certa disminució i passi del 12,47% de l'any 2017 a l'11,69% el 2018. Les importacions han augmentat i han passat del 14,93% al 15,02%.

A Catalunya han augmentat un 3,45% i a Espanya un 3,49%

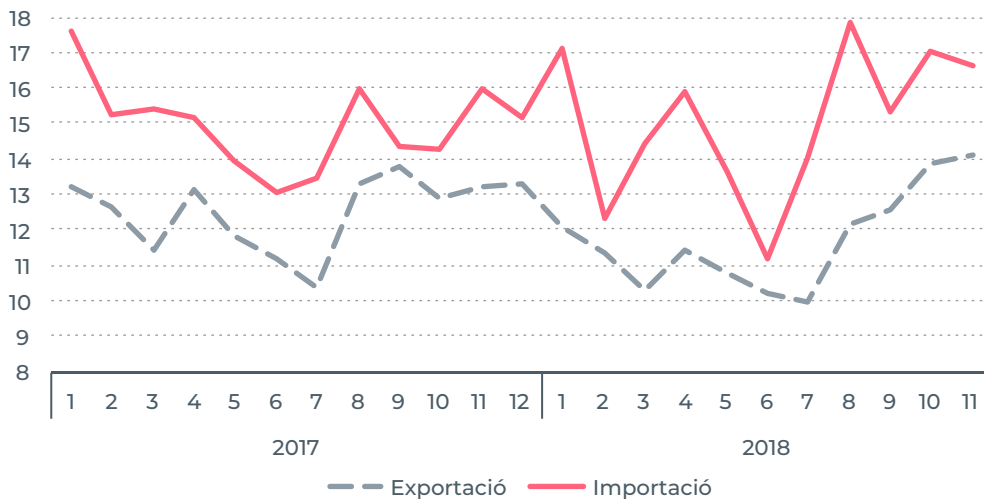
Quadre 21. Comparació (%) dels indicadors d'exportació i importació

	Exportació	Importació
Tarragona		
Variació 2016-17	21,18	27,79
Variació acumulada fins al novembre de 2018	-2,49	7,29
Catalunya		
Variació 2016-17	6,91	8,99
Variació acumulada fins al novembre de 2018	3,45	6,51
Espanya		
Variació 2016-17	7,70	10,47
Variació acumulada fins al novembre de 2018	3,49	5,46
Tarragona/Catalunya		
2017	12,47	14,93
Acumulat novembre 2018	11,69	15,02

Font: Elaboració pròpia a partir de l' ICEX.

El pes que les importacions de la zona tenen al conjunt català sempre ha estat superior al de les exportacions. L'àrea és essencialment importadora i les oscil·lacions del preu del petroli i dels cereals, entre d'altres, són determinants no només per assenyalar la quantitat comprada o venuda, sinó pel seu valor. Aquesta consideració, que es reflecteix al gràfic 15, es pot complementar pel que fa a les exportacions amb les dades del quadre 21, en què s'indiquen el pes que té el sector petroquímic en el total exportat i els 10 principals capítols exportadors del grup TARIC (que inclou els petroquímics).

Gràfic 15. Variació (%) de les exportacions i importacions de Tarragona respecte del conjunt català

Font: Elaboració pròpia a partir de l' ICEX.

El quadre 21 presenta una estructura exportadora bastant similar si exceptuem el fort increment de joguines i articles esportius des de 2015. A més, els deu capítols amb més exportació mantenen un pes superior al 70% del total exportat. En canvi, el que concretem com a petroquímica disminueix 2 punts en comparació de l'exercici anterior i de l'any 2015.

Quadre 22. Distribució de les exportacions a la zona des de 2015

Milers d'euros	2015	2016	2017	2018
Deu grups amb més exportació*	5.172.014	5.287.858	6.563.676	5.832.607
Petroquímica**	3.526.008	3.244.392	4.243.029	3.655.875
TOTAL	7.209.676	7.269.263	8.686.133	7.785.647
Significació % en el total				
Deu grups amb més exportació	71,74	72,74	75,56	74,91
Petroquímica	48,91	44,63	48,85	46,96
TOTAL	100	100	100	100
Variació període				
Deu grups amb més exportació	100,00	102,24	126,91	112,77
Petroquímica	100,00	92,01	120,34	103,68
TOTAL	100,00	100,83	120,48	107,99

* Matèries plàstiques, combustibles i olis, aparells i material elèctric, joguines i articles esportius, olis, altres productes químics, productes químics orgànics, productes de cereals, màquines i aparells mecànics, i vehicles automoció.

** Combustibles i olis minerals, material plàstic i manufactures, productes de química orgànica i productes de química inorgànica

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX.

El 2018, tots els grups considerats han registrat variacions per sobre de l'augment total de les exportacions, excepte aparells i material elèctric, productes químics, màquines i aparells elèctrics i el sector petroquímic en el seu conjunt. Els deu principals grups exportadors també han augmentat més que el creixement global. La forta dependència de les exportacions de deu grups específics i, molt concretament, de la química concentren molt l'exportació i la fan molt sensible a l'activitat d'algunes empreses i a la dinàmica de preus dels productes petroquímics. Aquestes circumstàncies no es donen de la mateixa manera al conjunt català, on la incidència de les vendes a l'exterior de la zona queden més diluïdes en el total exportat.

Els deu principals grups exportadors també han augmentat més que el creixement global

INFORME DE CONJUNTURA ECONÒMICA

del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

4t TRIMESTRE 2018

CÀTEDRA
INNOVACIÓ
EMPRESA

Grit Grup de
Recerca
d'Indústria
i Territori

Amb el suport de:

 cambraReus

 Cambra
Tarragona

 Cambra de Comerç
de TORTOSA

 Cambra de Comerç
de Valls

 Diputació Tarragona